

Notat September 2014

Problemer for medarbejdende ægtefæller i dagpengesystemet

Problemet

En bred forligskreds besluttede i 2011 at forenkle reglerne om ægtefælleudtræden i forbindelse med dagpenge og efterløn. Efter en god start gled forvaltningen fra embedsværkets side af sporet og resulterede i følgende:

- For den halvdel af ægtefællerne, som formelt ikke ejer noget af virksomheden, er det blevet nemmere at anvende regelsættet
- For den halvdel, som ejer dele af eller hele virksomheden er det blevet væsentligt mere indviklet at anvende regelsættet
- Sidstnævnte gruppe vil enten være helt afskåret fra efterløn eller være nødt til at ændre væsentligt på familiens økonomi, herunder ejerskab af bolig etc. ligesom det vil koste mange tusinde kroner i administration

Det er ægtefæller, som ejer en del af virksomheden, der får en ringere retsstilling end før regelændringen. Før 2011 havde ejerskabet ikke betydning for dagpenge/efterløn. I praksis kan det betyde, at hvis virksomheden drives fra hjemmet, må man afhænde sin bolig for at kunne komme på efterløn. Dermed er der også opstået en ligestillingsproblematik som følge af den nye praksis, ligesom det får betydning for arveforhold.

Der er for gruppen tillige forbundet store udgifter til advokat etc. med at kunne komme på efterløn.

Det erklærede formål med forliget var at forenkle reglerne, og det fremgik samtidig, at retstilstanden for den personkreds, der før kunne benytte reglerne for ægtefælleudtræden, ikke skulle ændres. Dermed synes praksis at være gået stik i mod den politiske hensigt med forliget.

Problemet omfatter alene blandt Ases medlemmer ca. 100-150 selvstændige hvert år.

Løsningen

Med en kort præcisering af, hvilken personkreds, der omfattes af reglerne kan forenklingen komme til at gælde for alle igen.

Det vil ikke koste yderligere for staten, men det vil gøre, at forenklingen med ét slag lever op til det, der åbenlyst synes at have været den politiske intention.

Når løsningen ikke, som det ellers flere gange har været påpeget, kommer til at koste ekstra for staten, er det, fordi praksis nu har udviklet sig således at ægtefæller, der ejer noget af virksomheden, kan overdrage til hinanden og dermed få adgang til efterløn.

De kan altså komme på ydelse, men på meget indviklede vilkår og med forømtalte store konsekvenser for bl.a. deres økonomi. Dette har ikke tidligere været muligt, men er det nu, hvilket gør, at uanset om man løser problemet eller ej vil udgiften for staten være den samme.

Det kan altså ikke bruges som argument mod en løsning, at der først skal findes penge.

Chancen for at komme tilbage på sporet er til stede nu

Reglerne står netop nu overfor en evaluering. Det vil være helt oplagt at benytte denne til at få rettet op på de fejl, embedsværket har lavet i udmøntningen af de forenkede regler.

I tidligere dialoger har de fleste politikere i forligskredsen og fra begge sider af Folketinget erklæret sig enige med Ase i, at den måde, vi mener, regelændringen fra 2011 skulle forstås på, er korrekt.

En sag fra det virkelige liv

Ester Thomsen ønskede at gå på efterløn som 60-årig efter at have været ansat hos den lokale købmand i 10 år.

Hendes navn stod på skødet på den landejendom, som hendes mand drev alene, og hun havde for 10 år siden arbejdet sammen med manden på gården. Derfor skulle hun ifølge de nye regler udtræde af landbruget på en tro og love-erklæring for at komme på efterløn.

Imidlertid fik hun afslag på efterløn, fordi hun ansås for at eje virksomheden, selvom manden havde udført alt arbejdet. Efter knap 2 års klagebehandling fastholdt Ankestyrelsen afgørelsen med bemærkning om, at udmøntningen af reglerne både havde været "beklagelig og uheldig".

Herefter måtte Ester Thomsen overdrage gården til manden for at gå på efterløn. Overdragelsen kostede ca. 40.000 kr. i tinglysning m.m. Ester Thomsen ville have været berettiget til efterløn efter de gamle regler om ægtefælleudtræden. De nye regler blev udarbejdet med henblik på at afbureaukratisere.